

**ปัญหาการดำเนินคดีผู้บริโภคกับข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมาย
ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 (ตอนที่ 3)**

Problems in consumer case procedures and the actual fact that does not comply with
the purpose of the Consumer Case Procedure Act B.E. 2551 (2008)

สุทธิพงษ์ โอวาสิทธิ์¹

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มีความมุ่งหมายต้องการคุ้มครองผู้ที่บริโภคสินค้าหรือบริการให้ได้รับความเป็นธรรม โดยมีกระบวนการพิจารณาที่คำนึงถึงความแตกต่างของคู่ความที่มีความไม่เท่าเทียมกัน คือการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีได้มีความเคร่งครัดดังคดีแพ่งทั่วไปเพื่อเอื้อต่อการใช้สิทธิของผู้บริโภค เพื่อให้สิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ แต่ทางปฏิบัติ การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น เมื่อสภาพสังคมปัจจุบัน ผู้บริโภคมีการย้ายเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาของตนโดยไม่มีการแจ้งย้ายหลักฐานทางทะเบียน จำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล การมีวันว่างของคู่ความ การกำหนดวันพิจารณาคดีแต่ละประเภทของศาลอันมีผลต่อผู้บริโภคที่ยังคงเป็นข้อเท็จจริงที่ให้เกิดข้อสงสัยว่ามีความไม่สอดคล้องตามความมุ่งหมายของกฎหมายที่จะได้รับความคุ้มครองและผู้บริโภคสามารถใช้สิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่หรือไม่

ข้อเสนอแนะ

1.พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 กำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องคดีผู้บริโภค กรณีผู้ประกอบการประสงค์จะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้ผู้บริโภคได้เข้ามาดำเนินกระบวนการพิจารณาปกป้องสิทธิของตนในคดีที่ถูกฟ้องต่อศาลให้ได้รับความคุ้มครอง แต่เนื่องจากการพิจารณา การส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้แก่ผู้บริโภค ภูมิลำเนาของบุคคลนั้นให้ถือเอาถิ่นที่อยู่ ที่ปรากฏตามหลักฐานรายการทะเบียนราษฎรมากกว่าการมีถิ่นที่อยู่ตามความเป็นจริง เช่นนี้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางจะทำให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงการที่ตนเองถูกฟ้องดำเนินคดีนั้น คือในชั้นพิจารณาตรวจรับคำฟ้อง หากเอกสารท้ายคำฟ้องมีการเสนอเอกสารข้อตกลงหรือสัญญาอันเป็นมูลเหตุแห่งการโต้แย้งสิทธิที่ใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องคดีในสำนวนคดี เช่น สัญญาเช่าซื้อ สัญญากู้ สัญญาค้าประกัน ฯลฯ ได้มีการระบุจุดแจ้งถึงที่อยู่ของผู้บริโภคที่แตกต่างไปจากที่อยู่ตามที่ปรากฏในแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎร การส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้แก่ผู้บริโภคนั้นควรให้มีการจัดส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องไปตามที่อยู่ที่ปรากฏในเอกสารข้อตกลงหรือสัญญา และที่อยู่ตามที่ปรากฏตามแบบรายการรับรองรายการทะเบียนราษฎรทั้งสองแห่ง

¹ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิจิตร

2. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. 2551 มาตรา 24 ประกอบข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีในคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ข้อ 9 และข้อ 16 กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดวันนัดพิจารณาของคดีผู้บริโภคและการเลื่อนวันนัดพิจารณา ซึ่งมีกรอบระยะเวลาบังคับว่าให้นัดพิจารณาโดยเร็วต้องไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำฟ้อง การเลื่อนวันนัดพิจารณาให้เลื่อนการนัดพิจารณาได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 7 วัน โดยมีกรอบระยะเวลาที่มีลักษณะรวดเร็วเพื่อให้สิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย ได้รับการแก้ไขเยียวยาที่รวดเร็ว แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในสภาวะปัจจุบันมีความเติบโตขยายตัวทางเศรษฐกิจนำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดีในศาลมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณคดีแพ่ง คดีอาญา คดีสาขาต่าง ๆ และคดีผู้บริโภคมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เห็นได้ว่าคดีผู้บริโภคที่ยื่นฟ้องเข้ามายังศาลไม่สามารถนัดพิจารณานัดแรกได้โดยเร็วภายใน 30 วัน และไม่สามารถทำการเลื่อนนัดพิจารณาให้อยู่ในกรอบระยะเวลาที่กำหนดได้ ข้อเสนอแนะของปัญหานี้คือ การกำหนดวันนัดพิจารณาของคดีผู้บริโภค ควรปรับเกี่ยวกับระยะเวลาตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาให้มีระยะเวลามากกว่า 30 วัน แต่ไม่ควรเกิน 60 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำฟ้อง แต่ในคดีผู้บริโภคกรณีผู้บริโภคโดยแท้เป็นโจทก์ฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจเป็นจำเลยซึ่งในปัจจุบันจากสถิติคดีพบว่ามีความไม่มากนัก คดีผู้บริโภคประเภทนี้การกำหนดวันนัดพิจารณาควรเลือกกำหนดวันนัดพิจารณาให้อยู่ในกรอบของระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคและข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาได้กำหนดไว้เช่นเดิม และการเลื่อนวันนัดพิจารณาควรปรับกรอบระยะเวลาตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาให้มีระยะเวลายืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพตามข้อเท็จจริงของแต่ละคดี โดยให้มีกรอบระยะเวลาแล้วเสร็จไม่เกิน 30 วัน หรือ 45 วัน นับแต่วันนัดพิจารณานัดแรก

3. สำหรับกรณีการดำเนินกระบวนการพิจารณาในวันนัดพิจารณานัดแรกที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ทุกอย่างในวันนัด ไม่ว่าจะเป็นการไต่ถามทัก การสอบถามคำให้การ หรือการสืบพยานซึ่งในทางปฏิบัติมีจำนวนคดีจัดการพิเศษที่ถูกกำหนดวันนัดพิจารณาในวันจันทร์ของศาลจำนวนมาก จึงทำให้คดีผู้บริโภคที่จำเลยยื่นคำให้การต่อสู้คดีไม่สามารถสืบพยานในวันนัดพิจารณาได้ และการเลื่อนวันสืบพยานที่กำหนดกรอบระยะเวลาในการเลื่อนวันสืบพยานไว้ว่า ให้ศาลมีคำสั่งให้เลื่อนคดีได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน นั้น ในทางปฏิบัติของศาลชั้นต้นมีการกำหนดคดีนัดพิจารณาต่อเนื่องไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วันนัดพร้อม ดังนั้น การเลื่อนวันสืบพยานตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดจึงทำให้เป็นการกำหนดวันนัดพิจารณาที่ซ้อนทับกับคดีที่นัดสืบพยานต่อเนื่องไว้ จึงไม่สามารถที่จะเลื่อนวันนัดสืบพยานภายใน 15 วัน ได้ เนื่องจากปริมาณคดีมีจำนวนมาก ข้อเสนอแนะของปัญหาดังกล่าวนี้ หากเป็นการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค นั้น คงกระทำได้ยาก แต่อาจพิจารณาทางแก้ไขปัญหานี้ในเชิงนโยบายหรือในเชิงบริหาร โดยจำแนกลักษณะของคดีและกำหนดกรอบระยะเวลาแล้วเสร็จ เช่น คดีผู้บริโภคที่จำเลยยื่นคำให้การต่อสู้คดีและมีการฟ้องแย้งซึ่งมีความสลับซับซ้อนมากกว่าคดีทั่วไป